

Türk Edebiyatından Urdu Edebiyatına Uyarlanan Birkaç Mensur Şiir

Nuriye BİLİK*

ÖZET

İlk örneklerine Fransız edebiyatında rastlanan mensur şiirin Türk edebiyatındaki öncüsü ve isim babası Halit Ziya'dır. Urdu edebiyatında ise mensur şiir geleneği, Seccad Haydar Yıldırım'ın Türkçeden yaptığı tercüme aracılığıyla başlamıştır. Yıldırım Türkçeye hâkim Hindistanlı meşhur bir yazardır. İstanbul'da bulunan İngiliz konsoloslukundaki görevi esnasında Türk dili ve edebiyatına büyük bir ilgi duyan yazar, Servet-i Fünûn edebiyatını yakından tanıma fırsatı bulmuştur. Türkçe pek çok hikâye, roman ve tiyatro eserinin yanı sıra mensur şiirleri de Urdu diline aktarmıştır. Yıldırım, Halit Ziya'nın "Mensur Şiirler" adlı eserinde yer alan "Ağlarım" isimli mensur şiirini "Münzevi Olsaydım" adıyla Urdu diline uyarlamıştır. Halit Ziya'dan sonra mensur şiir türünün Servet-i Fünûn dönemindeki başlıca temsilcisi Mehmet Rauf'tur. Yazarın mensur şiir külliyyatı olan Siyah İnciler adlı eserinden üç şiiri Urdu diline aktarılmıştır. Bunlar, birinci bölümdeki "Kelebek" ve ikinci bölümdeki "Kleopatra" ile "La Grande Via" dır.

Seccad Haydar Yıldırım, Türkçeden yaptığı bu tercüme aracılığıyla Urdu edebiyatı okuyucusunu, kendilerine yabancı olan mensur şiir türü ile tanıştırmıştır. "Hikâyât-o- İhtisat" adlı eserinde yer alan bu mensurelerde yazar, Türk yazarlarının mensur şiirlerindeki ruhunu yansıtmıştır, diyebiliriz. Hindistan'da yayımlandığı yıllarda büyük ilgiyle okunan bu eser vasıtasıyla Urdu edebiyatı okuyucuları yeni bir türle tanışma fırsatı bulmuştur.

Anahtar kelimeler: Mensur şiir, Mensur Şiirler, Halit Ziya, Mehmet Rauf, Seccad Haydar, Siyah İnciler.

Çalışmanın türü: Araştırma.

Several Prose Poems Adapted From Turkish Literature to Urdu Literature

ABSTRACT

One of the literary genres the Servet-i Fünûn community contributed to our literature in the post Tanzimat European Turkish Literature is prose poetry. Prose poetry written by taking examples from French literature is effective and neat expression of emotions and ideas through poetic prose without the use of rhythm and rhyme.

The first examples of prose poetry are found in French literature. The term prose poetry first appeared with Short Prose Poetry (küçük mensur şiirler) by Baudelaire. However, in Western literature the founder of the prose poetry known as " poetic prose " is Lous Aloysius Bertrand, whose work " Gaspard de la Nuit " was published a year after his death.

In Turkish literature the pioneer and the father of the prose poetry is Halit Ziya. Although there are other poets, such as Abdülhak Hamit Tarhan, Şinasi, Recaizade Mahmut Ekrem, Mehmet Celal, Mustafa Reşit with proses including poetic ideas and imaginations, Halit Ziya's prose poems published in the newspaper, " Hizmet, between the 13th November 1886 and the 25th September 1887 in İzmir are the first examples of this genre in the western sense. Halit Ziya, with the help and support of Recaizade Mahmut Ekrem, collected all his poems published in the " Hizmet " into the books " Prose Poems " and " Voices from the Grave."

In Urdu literature the tradition of prose poetry started with Seccad Haydar Yıldırım's translations from Turkish into Urdu. Yıldırım is a famous Indian writer with a good command of Turkish. He learned Turkish from a writer named Hacı İsmail. He first worked as a translator at Baghdad embassy in England then was appointed to İstanbul. His stay in Turkey was a turning point in his life. Thus he had an opportunity to study Servet-i Fünun literature closely. Besides many of his stories, his prose poems are translated into Urdu. These prose poems are collected in volumes entitled " Prose Poems" by Halit Ziya and " Black Pearls " by Mehmet Rauf.

Yıldırım adabted the poem " I cry " in Halit Ziya's poetry book entitled " Prose Poems" as if I wish I lived in the country to Urdu language. As in most of Halit Ziya's prose poems, nature is the main theme in the prose poem " I cry ."

This poem full of the sense of pessimism starts with the description of nature. If the writer lives in the country the sun rise and the sun set, stars shining in the sky, the moon, a flower in the country, the ear-splitting songs of the nightingale in sad tune will effect him and he will cry.

* Doç. Dr., Selçuk Üniversitesi

It is not only the magnificent landscapes that make the writer cry. In the rest of this short poem, human images are portrayed, as well. The writer cries when he sees an elderly, an orphan child, a homeless young girl, a drunk man with corrupted morals, a murderer who committed crimes with mean motives. In the same town and street where they live together. The poem if "I were a hermit", which was adapted to Urdu was published in India in the article entitled " Mahzen " in December 1907.

After Halit Ziya, the main representative of prose poetry in the Servet-i Fünûn period is Mehmet Rauf " Black Pearls", the corpus of prose poems, is composed of five sections. Each section is dedicated to different figures. " Butterfly " to Halit Ziya, " Youth " to H. Cahid, " Love " to Celâl Sahir, " Spleen " to Faik Ali and " Small Things " to Samipaşazade Sezai. In the first section there is 1, in the second 12, in the third 19, in the fourth 13 and in the fifth 20 prose poems. "Butterfly" in the first section and " Kleopatra " and " La Grande Vie " in the second section are also adapted to Urdu language. These three poems are collected in the İhtisat section of the work by Yıldırım entitled " Hikayat-u İhtisat " published in Aligarh in 1927. Seccad Haydar states that among these three poems only " Butterfly " is translated from Turkish.

In " Butterfly " which Yıldırım adapted to Urdu language with the same title, we witness a navy blue eyed, blond, rose-lipped, naughty small child running after a butterfly, even though his mother is trying to stop him. We see that this creature in all its colourful glory becomes powder and disperses in the nature.

The life of the butterfly representry life and happiness which began only a few hours ago comes to an end very quickly.

One of the most important themes poets in Servet-i Fünûn period deal with is not imaginary but is the nature which turns into the real world people live in. Contrary to poets in the Tanzimat period, poets in the Servet-i Fünûn period perceived nature as a living being with a soul. In this understanding developed with the effect of French literature, there is a transition from romanticism to realism and then to symbolism. Simile and metaphor, main elements of poetry are frequently used in " Butterfly."

" Kleopatra " included in the " Youth " section was published in Servet-i Fünûn on 29th July 1899. " Kleopatra " adapted to Urdu language with the same title takes place in Yıldırım's work entitled, Hikayat-u İhtisat. Yıldırım added the sub-title " A memory of Dehli " to this prose poem.

In this prose poem, which Mehmet Rauf dedicated to A. Suad, he resembles his platonic love. Madam K., to Kleopatra, the queen of ancient Egypt. Madam K. who had a luxurious life is unapproachable to the writer, as is the shepherd star. In his beloved one, he sees Kleopatra, who poisons her lovers and in the end ends her life by poisoning herself too. Mehmet Rauf made suffering from love his life style. He wants to be the slave of his beloved one. He pleads and cries out his love.

" La Grande Vie " in the " Youth " section was adapted to Urdu language as " Oh These Looks." Mehmet Rauf, who devotes all his life to women and love cries out his love to a prostitute in this prose poem. Madam V. spends every penny she has on her beloved ones. However, Mehmet Rauf does not want to be one of those men in this black-eyed belle's life. He also wants her to love him. Through music which is among the essentials of life, especially through " La Grande Vie" song, he empahasizes that it will not be easy to forget this love. Mehmet Rauf, who attaches great importance to music in his works frequently mentions the western music and its composers. The writer who despairs of Madam V. , tries to consale himself with the song, " La Grande Vie."

As the translators did not translate the cultural elements unfamiliar to the society, Yıldırım was not affected by the western music in India then, so he did not deal with subject related to western music. Mehmet Rauf's feelings above assume a different shape in " Oh These Looks ."

Readers of Urdu literature were introduced to prose poetry, which was not familiar to them, through Haydar Yıldırım's translations from Turkish. The writer made most of his long stay in Turkey. Thus he fully reflected the Turkish writers' spirit in the prose poems. These prose poems are in the writers work entitled " Hikayat-u İhtisat ." The work has aroused great interest in India since it was published. This work both introduced the readers of Urdu literature to new genre and was instrumental in bringing innovation to Urdu literature through translations from Turkish.

Keywords: Prose poem, Halit Ziya, Mehmet Rauf, Seccad Haydar, Black Pearls.

The types of study: Research

GİRİŞ

Tanzimat sonrası Avrupaî Türk edebiyatı içinde, Servet-i Fünûn topluluğunun edebiyatımıza kazandırdığı türlerden biri de mensur şiidir. Fransız edebiyatından örnekler alınarak yazılan mensur şiir, duygu ve düşüncelerin şairâne nesir aracılığıyla vezne ve kafiyeye bağlı olmadan, etkileyici ve derli toplu ifadesidir.

İlk örneklerine Fransız edebiyatında rastlanan mensur şiir, adını Baudelaire'nin "Küçük Mensur Şiirler" adlı eseriyle duyurmuştur. (Tarım, 1997: 21) Fakat Batı edebiyatında "şairâne nesir" diye anılan mensur şiirin kurucusu, " Gaspard de la Nuit " adlı eseri ölümünden bir yıl sonra yayımlanan Lous Aloysius Bertrand (1807-1941) adlı gençtir .

Türk edebiyatında mensur şiirin öncüsü ve isim babası Halit Ziya'dır (Tarım, 1997:15). Halit Ziya'nın dışında Abdülhak Hamit Tarhan, Şinasi, Recaizâde Mahmut Ekrem, Mehmet Celâl, Mustafa Reşit gibi pek çok şairin, şiirsel fikir ve hayallerini içeren metinleri varsa da batılı anlamda bu türün ilk örneği Halit Ziya'nın, İzmir'de "Hizmet" gazetesinde 13 Kasım 1886 ve 25 Eylül 1887 yılları arasında yayımlanan mensur şiirleridir (Aslan, 2002: 19). Halit Ziya, Recaizâde Mahmut Ekrem'in destek ve takdiriyle "Hizmet" gazetesinde yayımladığı şiirlerini, "Mensur Şiirler" ve "Mezardan Sesler" adı altında kitaplaştırmıştır.

Urdu Edebiyatında ise mensur şiir geleneği, Seccad Haydar Yıldırım'ın Türkçeden yaptığı tercümelemler aracılığı ile başlamıştır. Seccad Haydar Yıldırım, Türkçeye hakim Hindistanlı meşhur bir yazardır. Ülkesinde Hacı İsmail Han adlı bir yazardan Türkçe öğrenmiş, önce İngiltere'nin Bağdat Konsolosluğu'nda Türkçe tercümanlığı yapmış, ardından İstanbul'a tayini çıkmıştır. Seccad Haydar'ın hayatında Türkiye bir dönüm noktası olmuş, öteden beri ilgi duyduğu Servet-i Fünûn Edebiyatını yakından tanıma fırsatı bulmuştur. Türkçe pek çok öykünün yanı sıra mensur şiirleri de Urdu diline adapte etmiştir. Ancak Seccad Haydar Yıldırım, - Kelebek (نیکری) hariç - bu mensur şiirlerin Türkçeden çeviri olduğunu belirtmemiştir. Oysa bu mensur şiirler Halit Ziya'nın "Mensur Şiirler " ve Mehmet Rauf'un " Siyah İnciler" adlı eserlerinden uyarlamadır.

Seccad Haydar Yıldırım, Halit Ziya'nın "Mensur Şiirler" adlı eserinde yer alan "Ağlarım" isimli mensur şiirini "اگر میں صحرائشین ہوتا" (Münzevi Olsaydım) adıyla Urdu diline uyarlamıştır. Halit Ziya'nın hemen hemen tüm mensur şiirlerinde olduğu gibi "Ağlarım" adlı mensur şiirde de tabiat, asıl temayı tamamlayan bir unsur olarak karşımıza çıkar. Bedbinlik duygusuyla yüklü olan bu şiir de tabiat tasviriyle başlar. Yazar eğer kırdaki otursa; güneşin doğuşu ve batışı, gökyüzünde parlayan yıldızlar, ay, kırdaki bir çiçek, hüznü nağmeleriyle kulakları çınlatan bülbülün sesi, çobanın çaldığı hazin kaval sesi, onu derinden etkiler ve ağlar. Yazarı sadece bu muhteşem doğa manzaraları ağlatmaz. Geniş bir tip kadrosuna sahip olan bu kısacık mensur şiirin devamında gerçek hayattan insan manzaraları resmedilir. Yazar, aynı şehirde, aynı sokakta birlikte yaşadığı bir ihtiyar, kimsesiz bir çocuk, sahipsiz bir genç kız, maneviyatı mahvolmuş bir sarhoş, felâket ve alçaklık güdüsüyle cinayet işlemiş bir katili gördüğünde de ağlar. "اگر میں صحرائشین ہوتا" (Münzevi Olsaydım) adıyla Urdu diline uyarlanan ve Hindistan'da "Mahzen" adlı dergide Aralık 1907'de yayımlanan mensur şiirde ise, şairi ağlatan insan manzaraları şunlardır:

".....Fakir bir işçinin oğlu sokaktan geçiyor. Eğlence ve günahattan başka hiçbir şeyin olmadığı sarayın önünde durmuş, pencerelerini sayarak vaktini boşa harcıyor. Yoluna devam ederek büyük, kalabalık bir dükkânın önünde dikilip, imrenerek satın alamadığı tatlılara ağzı sulanarak bakıyor.

Korkarım ki gözüme ilişen şu kimsesiz kız, sadece karnını doyurabilmek adına masum tebessümünü, birkaç kuruşluk yasak bir öpücüğe feda edecek.

Sonra, maneviyatını kaybetmiş bir ayyaş karşımdan geçer. Bile bile zehir içiyor.

Ardından fakirlik içgüdüsünün hırsızlığa ittiği bir adam görürüm. Başkalarına ibret olsun ve hırsızlıktan vazgeçsin diye zindana götürülüyor. Sanki zindan bu adamı korkutacak.

Öte yandan amansız bir hastalığa yakalanmış bir fakire, ışıltılı bir faytonda oturmuş, tiksinererek bakıp geçen bir zengini görürüm." (Seccad, 1996: 155)

Halit Ziya mensur şiirinin sonunda, bu kez ağlamaktan fersiz, kuvvetsiz bir hale gelen gözlerinden akan yaşları düşünerek ağlar.

Seccad Haydar ise kendisi gibi olan ümitsiz kalpler için üzülmür ve mensur şiiri şu ifadelerle tamamlar:

"Ey ümitsiz kalp! Ey şu mezarda huzurla yatan! Senin hayalin beni ağlatır. Seni düşündükçe içim sızlar. Benim ümitsiz kalbim gibi daha nice kalp vardır ve kim bilir kaç kalp şu an böyledir. Belki de daha önce hiçbir kalp benim kadar üzülmemiştir. Ama şimdi öyle mi? Bana her yer gamlı, kalbim kırık.

Çarp, çarp ey kederli kalbim! Kendin için, kendin gibi yüz binlerce sıkıntılı kalp için çarp, paramparça ol. Git, git, uzaklaş. Varlığın bana ağır geliyor, bana ölümü hatırlatıyorsun. (Seccad, 1996: 156)"

Halit Ziya'dan sonra mensur şiir türünün Servet-i Fünûn dönemindeki başlıca temsilcisi Mehmet Rauf'tur. Mensur şiirlerinin külliyatı olan "Siyah İnciler" beş bölümden oluşur; "Kelebek" Halit Ziya'ya, "Gençlik" Hüseyin Cahid'e, "Aşk" Celâl Sahir'e, "Spleen" Faik Ali'ye ve "Küçük Şeyler" Samipaşazâde Seza'i'ye ithaf olunmuştur. Birinci bölümde 1, ikinci bölümde 12, üçüncü bölümde 19, dördüncü bölümde 13 ve beşinci bölümde 20'şer mensur şiir bulunmaktadır. Bunlardan birinci bölümdeki "Kelebek" ve ikinci bölümdeki "Kleopatra" ile "La Grande Vie" Urdu diline uyarlanan diğer mensur şiirlerdir. Bu üç mensur şiir Yıldırım'ın 1927'de Aligarh'da yayımlanan "Hikayat-u İhtisat" adlı eserinin İhtisat adlı bölümünde yer alır.

Mehmet Rauf "Kelebek" adlı mensur şiirini, çok sevdiği ve kendisine üstad kabul ettiği onun vasıtasıyla Batı müziğine müptelâ olduğu Halit Ziya'ya ithaf eder. İlk kez "Mektep" dergisinde 17 Ağustos 1896'da yayımlanan "Kelebek" için Mehmet Rauf şunları söyler:

“En eski yazılarımdan biri olan kelebeği benzerleri gibi mahvetmeyip buraya alışımın nedeni onu beğendiğim için değil, benim için hayat boyu düşünülemez en büyük bir iltifatı beş sene evvel sizden bana yönelttiği içindir. Kelebek ile Mascagni'nin müziğinin benzerliğinde ne kadar harikulâde bir abartma olduğunu kimse benim kadar takdir edemez, halbuki ben işte o abartıyı kazandığım için mutluyum. M.R. Tarabya, Kış 1901.(Farım, 1997: 29)”

Halit Ziya ile gittikleri operada uyuyakalan Mehmet Rauf'un sonradan bunu bir tutku haline getirmesi, mizacına ait her şeyde aşırıya varan bir düşkünlüğün belirtisidir. Halit Ziya, Mehmet Rauf'un Batı musikisine olan alâkasının kendisi vasıtasıyla olduğunu pek çok yerde yazar: “..... Pek hatırımda kalmış ki, onu en ziyade heyecana getiren, Bizet'in Carmen'i, Mascagni'nin Cavalleria Rusticana'sı, Leon Cavalho'nun Pagliacci'si ve Puccini'nin La Bohem'i olmuştu. Baştan başa aşk feryadı olan bu eserler onun aşklarına da tercüman oluyordu elbette.....(Törenek, 1999: 30)”

Kelebeğin naifliği ile Mascagni'nin müziğinin dinginliğini, aynı derinlikte görür Mehmet Rauf. Bundan bir yıl önce yazdığı Eylül'de de Batı müziği hayranı roman kahramanları Necip ve Suat'a, pek çok batılı bestecinin yanı sıra Mascagni dinletir.

Seccad Haydar Yıldırım'ın aynı başlıkla Urdu diline adapte ettiği Kelebek'te lacivert gözlü, sarışın, gül dudaklı minimini yaramaz bir çocuğun - annesinin durdurmaya çalışmasına rağmen- bir kelebeğin ardından koşuşuna tanık oluruz. Rengârenk ve tüm ihtişamıyla gördüğümüz bu mahluğun küçücük bir çocuğun dokunuşuyla, doğada bir toz parçası olup dağılıp gidişini izleriz. Yaşam ve mutluluk ifade eden kelebeğin daha birkaç saat önce başlayan yaşamı, çabucak sonlanır.

Kahramanlarını tabiatla özleştiren Mehmet Rauf'un tabiat gibi canlı, aktif, hareketli küçük bir çocuğu seçmesi ilginçtir. Yazar, kelebek gibi naif bir mahluğun hazin sonunu görüntülerken küçük bir çocuğu tercih etmiştir. Belli ki yazar, kelebek ve küçük çocuk seçimini bilinçli yapmıştır. Mehmet Rauf, küçük çocuğun şahsında genç, vurdum duymaz fütursuz bir erkeği; kelebekle de yaşamı yeni yeni tanımaya çalışan güzel, kırılğan genç bir kadını görüntülemek istemiş gibi görünür. Kadının kırılırsa, üzülsünce, hemen solacağı, belki de bir daha yaşamla bağlantısını kalmayacağını belirtir bu küçücük yaratık kelebekle.

Servet-i Fünûncuların ele aldıkları en önemli temalardan biri de hayali değil, içinde yaşanılan gerçek bir âleme dönüşen tabiattır. Tanzimatçıların aksine Servet-i Fünûncular, tabiatı canlı ve ruh sahibi bir varlık olarak algılamışlardır.(Akay, 2006: 542) Fransız edebiyatının etkisiyle gelişen bu anlayış tarzında romantizmden realizme ve sonrasında da sembolizme geçiş görülür. Şiirin başlıca unsurlarından olan teşbih ve istiareler "Kelebek" te oldukça fazladır. Yapılan benzetmelerle duygu ve düşüncelerde heyecan ve dinamizm oluşturulmuş olur. Kelebek'te de tüm bu özellikler mevcuttur:

“Bütün evrenin gözlerine, derin bir uykudan uyanır gibi, bir mutlak sessizlik içinde parıltılar gelir; güneş sabah perisinin yanaklarını bir aşk öpücüğü ile kızartır. Çoban yıldızı, bu gözyaşı dolu özlemlerle bakışlar, gökyüzünün gül renkli tüllerinin arasında, üzerinde salladığı tepenin arkasından fışkıran güneş ışınlarında süzün ve sarhoş, danslar, gülücüklerle yıkanır..... Ağaçların oyaları arasında gülen ışıklar, oynaşmaya, işveli fısıltılar söyleşmeye başlar (Farım, 1997: 31)

Urdu diline uyarlanan bu mensur şiirde de teşbih ve istiareler yoğunluktadır:

“Bütün kâinatın gözlerinde derin bir uykudan uyanıyor gibi mutlak bir sessizlik içinde bazı kıpırdanmalar olur. Güneş, sabah perisinin yanaklarından sevgi dolu bir öpücük alıp parlatur.

O özlem dolu hüznü bakışlar, yani Zühre, gökyüzünün gül renkli çehresinden dağların ardından mahmur ve mest olmuş bir şekilde ışıklar saçarak dans eder. Sahilde yoğun ve insanın aklını başından alan güzel kokular yayılır. Ağaçların arasından gülümseyen ışık oyunları görünür. Hoş sesler işitmeye başlanır (Seccad, 1927: 186).

“Gençlik” bölümünde yer alan “Kleopatra” (Madam K. için) Servet-i Fünûn'da 29 Temmuz 1899'da yayımlanmıştır.(Farım, 2000: 299) Aynı isimle Urdu diline adapte edilen Kleopatra (كلوپترا) da Yıldırım'ın (Hikayat-u İhtisat) adlı eserinde yer alır. Seccad Haydar bu mensur şiire دہلی کی ایک ملاقات کی یاد (Bir Dehli Hatırası) alt başlığını da ilâve etmiştir.

Mehmet Rauf, Ali Suad Bey'e ithaf ettiği bu mensur şiirde, plâtonik aşkı Madam K.'yi antik Mısır'ın kraliçesi Kleopatra'ya benzetir. Gösterişli ve lüks bir hayat süren Madam K., yazar için gökyüzündeki Çoban Yıldızı kadar ulaşılmazdır. Sevgililerini zehirleyen, sonunda da kendisini zehirleyerek hayatına son

veren Kleopatra'yı görür sevdiğinde. Zaten aşk acısıyla yaşamayı bir yaşam tarzı haline getiren Mehmet Rauf, adeta sevdiğinin esiri olmak ister, yalvarır ve aşkını haykırır:

"Gel ben de senin esirin olayım, ah ey dilber; seni gösterişli arabalarında güzel ve enfes gördükçe, yabancı bakışlarının ani nurlarıyla yandığım saniyeler yorgun ruhumun çekilişinde esir gibi bir teslimiyet var..." (Tarım, 1997: 57)

Urdu diline aktarılan mensur şiirde de aynı esirâne duygular hâkimdir:

"Gel, ben de senin esirin olayım, ey dilber! Seni, gösterişli faytonlarda, arabalarda cilve ile oturduğunu gördükçe, senin yabancı bakışlarının tesadüfen üzerime düşen bir şuası beni ateşlere düşürüyor. Ruhumun çekilişinde esir gibi bir teslimiyet var." (Seccad, 1927: 192)

Mehmet Rauf tabiatın esinlendiği pek çok betimlemeyle sevgilisini adeta ilâheleştirir:

"..... Benim için o kadar uzaksın ki Kleopatra kadar yükseksin o kadar yükseksin ki emellerim bile o kadar yükselemiyor, sana yetişemiyor; parlaklığına ve ışığına can attığı Çoban Yıldızı'na yetişmek için çırpındıktan, sonra kanatları kırılmış topraklara serilen bir kuş gibi sade gözlerim, yabancı olsun bir bakışına, başkasına yönelmiş bulunsun, bir gülümseyişinin ışığına tesadüf endişesi, kaçak olsun bu bakışla yanmak arzusuyla sade bakışım yükseliyor ve sade bakışım gözlerine kadar yükseliyor, sade saçlarını, bana Mısır'ın o savaşçı ve muhteşem melikesinininkini anımsatan bu tacı görebiliyorum." (Tarım, 1997: 57)

Seccad Haydar ise şu betimlemelerle sevdiğini yüceltir:

"Benim için o kadar uzak ve ulaşılmazsın ki tıpkı Kleopatra gibi. O kadar yükseksin ki emellerim dahi sana ulaşamıyor. Ay ışığına aşık olup ona ulaşmak için güçsüz kanatlarını çırpıp yere düşen keklik misali, gözlerim gözlerinle buluşmayı arzular. Başkaları için olsa bile o gülüşünü görsem, kaçamak bile olsa bir bakışınla ısınsam, Mısır'ın o cilveli melikesinin tacını hatırlatan saçlarına hapsolsam." (Seccad 1927: 193)

Seccad Haydar Yıldırım, Kleopatra'yı Urdu edebiyatının Türk asıllı ünlü şair ve edebiyatçısı Mirza Galib(1797-1869)'in Divân-e Galib adlı eserinde yer alan bir beyitle sonlandırır.

Uykun başkasına ait, aklın başkasına, gecelerin başkasına,

Dağılmış saçların bile başkasının omuzlarında.* (Seccad 1927: 194)

"Gençlik" bölümünde yer alan "La Grande Vie" (Madam V. için) **آه به نظریں** (Ah Bu Gözler) adıyla Urdu diline adapte edilmiştir. Yaşamın her anını kadın ve aşka ayıran Mehmet Rauf, bu mensuresinde bir hayat kadınına olan aşkını haykırır. Madam V. sevgililerine varını yoğunu harcayan bir hayat kadınıdır. Ancak Mehmet Rauf, bu kara gözlü dilberin hayatındaki diğer erkekler gibi olmak istemez, onun da kendisini sevmesini ister. Hayatının vazgeçilmezleri arasında yer alan müzikle, özellikle de "La Grande Vie" şarkısıyla bu aşkı unutmanın kolay olmayacağını vurgular. Müziğe eserlerinde önemli bir yer ayıran Mehmet Rauf, Batı müziğinden ve bestecilerinden sık sık söz eder. Madam V.'den umudunu kesen yazar "La Grande Vie" adlı şarkıyla teselli bulmaya çalışır:

"Hayır, git, git, istemem, güçsüz tavırlarıyla ruhumu alt üst eden sesinle git; ihtiraslı bir kucaklayıştan çıkmış kadar aşk derdinden inleyen halinle git; seni işitmeyeyim, seni hiç görmeyeyim ve sen ey musiki, ah ey musiki, sen de sus... Hayatımın en mesut bir aşk gecesini hatırlatan ezginle, bu La Grande Vie ile ruhumun taşan ateşlerine, şiirlerine buhran ve heyecan verme..." (Tarım, 1997: 61)

Tercüme yazarları topluma yabancı kalabilecek kültür unsurlarını tercüme etmediklerinden Yıldırım da Hindistan'da o zamanlar batı müziğinden etkilenme söz konusu olmadığından, batı musikisi ile ilgili bahislere değinmez. Mehmet Rauf'un yukarıdaki duyguları "Ah Bu Gözler" da başka bir şekle bürünür:

"Hayır, hayır, git, git, istemiyorum, ruhumu alt üst eden sesini de al götür. İhtiraslı bir kucaklayıştan çıkmış gibi gelen bu yorgun neşeni de al götür.

Sesini, şarkını, duyamayacağım kadar uzağa git, seni göremeyeyim ve sen ey musiki, ey musiki, sen de sus. Hayatımın en güzel ezgisini hatırlatan o gazeli söyleme, o şarkıyı söyleme. Ruhumdaki saklı ateşlere, şiirlere, buhran ve heyecan verme." (Seccad, 1927: 184)

* Uykun başkasına ait, aklın başkasına, gecelerin başkasına,
Dağılmış saçların bile başkasının kolunda (Galib 1998: 73)

SONUÇ

Urdu Edebiyatı okuyucuları, kendilerine yabancı olan mensur şiir türünü, Seccad Haydar Yıldırım'ın Türkçeden yaptığı bu tercüme aracılığıyla tanımıştır. Yazar, uzun yıllar Türkiye'de yaşama şansını değerlendirerek, Türk yazarlarının mensur şiirlerindeki ruhu tam olarak yansıtmıştır diyebiliriz. Bu mensureler yazarın " Hikayat-u İhtisat" adlı eserinde yer almış, eser yayınlandığı günden itibaren Hindistan'da büyük alâka görmüştür. Bu eser, Urdu Edebiyatı okuyucularının yeni türlerle karşılaşmasını sağlarken, Urdu Edebiyatının Türkçeden yapılan tercümelemlerle yenilik kazanmasına vesile olmuştur.

KAYNAKÇA

- Esedullah Han Galib, (1998), Dîvân-e Galib, Sang-e Mil Publications, Lahor.
- Halit Ziya Uşaklıgil, (2002), Mensur Şiirler - Mezardan Sesler, Yayına Hazırlayan: Ferhat Aslan, Özgür Yayınları, İstanbul.
- İsmail Çetiştli, (2000), Halit Ziya Uşaklıgil, Şûle Yayınları, İstanbul.
- Mehmed Rauf, (1997), Siyah İnciler, Düzyazı Şiirler, Hazırlayan: Rahim Tarım, Yapı Kredi Yayınları, İstanbul.
- Mehmet Törenek, (1999), Hikâye ve Romanlarıyla Mehmed Rauf, Kitabevi, İstanbul.
- Dr. Rahim Tarım, (2000), Mehmed Rauf Hayatı ve Hikâyeleri Üzerine Bir Araştırma, Akçağ Yayınları, Ankara.
- Seccad Haydar Yıldırım, (1996), Hayalistan, Muhtasar Afsanon ka Mecmua, Sang-e Mil Publications, Lahor.
- Seccad Haydar Yıldırım, (1927), Hikâyât-u İhtisat, Muslim University Press, Aligarh.
- Türk Edebiyatı Tarihi, (2007), T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı Yayınları, İstanbul.
- Türk Dünyası Edebiyat Tarihi (2006), C.7, Atatürk Kültür Merkezi Başkanlığı Yayınları, Ankara.